

**การพัฒนาหลักสูตรสำหรับคุณแม่วัยรุ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

A Curriculum Development for Parenting Students in Schools Under
the Government of the Office of Non-formal and Informal Education, Northeastern Region of Thailand

พินโย พรหมเมือง

ACADEMIC JOURNAL

UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY
<http://research.uru.ac.th>

การพัฒนาหลักสูตรสำหรับคุณแม่วัยรุ่นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
A Curriculum Development for Parenting Students in Schools Under
the Government of the Office of Non-formal and Informal Education,
Northeastern Region of Thailand

พินโย พรหมเมือง*
อัญชลี สารรัตน์**
สิทธิพล อาจอินทร์***
พัชรี จันทร์เพ็ญ****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร 2) สร้างหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นที่สอดคล้องกับความจำเป็น และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สำรวจข้อมูลพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคุณแม่วัยรุ่น จำนวน 269 คน ระยะที่ 2 สร้างหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน และระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นโดยการทดลองใช้หลักสูตรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ คุณแม่วัยรุ่น จำนวน 7 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และหาประสิทธิผลของหลักสูตรด้วยแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One group pretest-posttest design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมความเป็นแม่ แบบประเมินการรับรู้ความสามารถแห่งตน แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Matched Pairs Signed- Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตรพบว่า สาเหตุการตั้งครรภ์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน บังคับทางด้านจิตใจ การก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ การคบเพื่อนกลุ่มเสี่ยง และ ค่านิยมทางเพศ พฤติกรรมความเป็นแม่ที่จำเป็น คือ การเลี้ยงลูก และการประเมินการรับรู้ความสามารถแห่งตนของคุณแม่วัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง 2) หลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสามารถนำไปใช้ได้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดหมาย

* นักศึกษาปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ สาขา หลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**** ดร., อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย สารการเรียนรู้ วิธีการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และ 3) การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า คุณแม่วัยรุ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.48 และคะแนนการปฏิบัติตามพฤติกรรมความเป็นแม่ คิดเป็นร้อยละ 65.65 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 ส่วนการรับรู้ความสามารถแห่งตนอยู่ในระดับมาก และคุณแม่วัยรุ่นมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ จากการสังเกตคุณแม่วัยรุ่น พบว่าโดยรวมมีความสุขในการเรียน มีความกล้าแสดงออก และมีความสนใจต่อการเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, การศึกษานอกระบบ, ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the fundamental information for the construction of curriculum, 2) to constructing the curriculum for parenting students, and 3) to study its effectiveness. The research procedures were divided into three phases: firstly surveying the necessary basic data from 269 samples of parenting students; secondly constructing the parenting student curriculum and evaluating its suitability and congruence by 11 specialists with the focus group discussion and interview; and lastly trying out the curriculum at Nongkrungsri District Non-Formal and Informal Education in Kalasin for the purpose of evaluating its effectiveness. The target group was 7 volunteer parenting students who are studying at Nongkrungsri District Non-Formal and Informal Education. To try out the curriculum was conducted teaching and learning in the classroom by using the action research and by using one group pretest-posttest design to evaluate its effectiveness. The research instruments consisted of Achievement test, Checklist of Motherhood's Behaviors, Self-Efficacy Evaluation Form, and Form of Satisfaction with the Curriculum. The statistics to be analyzed the data was frequency, percentage, mean, standard deviation and Wilcoxon Matched Pairs Signed- Ranks Test. The results of research were found that 1) the fundamental information for constructing a curriculum was found that causes of their pregnancy consisted of having sex without protection, mental factors, early maturity, peers, and sex values. Motherhood's necessary behaviors consisted of looking after the child and their self-efficacy evaluation to be at the moderate level. 2) The parenting student curriculum had suitability and congruence for the try out in schools which consisted of eight components: principle, goals, target groups, topics, teaching techniques, learning processes in the classroom, educational media, and assessment. Lastly, 3) the results of the curriculum effectiveness were found that parenting students' achievement scores were at 60.48 percents in total and their motherhood's necessary behavior scores was at 65.65 percents in total which both did not reach to the curriculum criterion as specified at 80

percents. However, their self-efficacy was at the high level and their satisfaction with curriculum participation was from high level to highest level that reached to the criterions. In addition, parenting students from observation were happy in learning, having higher confidence, and having higher learning attention in the overall picture.

Key words: Curriculum Development, Non Formal Education, Parenting Student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การตั้งครรรณในวัยร่นเป็นปัญหาที่หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอยู่ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมารดาและทารก เกิดปัญหาสังคมเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการทำแท้ง ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหาครอบครัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะขยายจำนวนเพิ่มมากขึ้น การตั้งครรรณในวัยร่นที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กรมอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 10 แต่ประเทศไทยมีคุณแม่วัยร่นสูงกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ ซึ่งในอดีต 27 ปีผ่านมาแล้ว องค์การอนามัยโลก (2530 อ้างถึงใน คณะกรรมการสาธารณสุข, 2554) ได้สำรวจการตั้งครรรณในหญิงวัยร่นของไทยที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีร้อยละ 2.7 แยกเป็นเขตเมือง ร้อยละ 0.7 เขตชนชน ร้อยละ 3.2 ซึ่งในเวลานั้นมีจำนวนคุณแม่วัยร่นจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีจำนวนคุณแม่วัยร่นเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังเช่น กรมอนามัยได้ติดตามสถานการณ์การตั้งครรรณในวัยร่น พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 อัตราการคลอดของมารดาอายุน้อยกว่า 20 ปี มีแนวโน้มสูงขึ้นจากร้อยละ 18.33 ในปี พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 20.33 ในปี พ.ศ. 2551 (กรมอนามัย อ้างถึงใน คณะกรรมการสาธารณสุข, 2554) ในปี พ.ศ. 2553 โปสต์ทูเดย์ (28 กรกฎาคม 2553) รายงานว่า วัยร่นที่มีอายุอยู่ระหว่าง 13-15 ปี ร้อยละ 22.70 และเดลินิวส์ (8 สิงหาคม 2553) รายงานว่า มีจำนวนคุณแม่วัยร่นประมาณ 800,000 คนต่อปี หรือเฉลี่ยมีจำนวนคุณแม่วัยร่นที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 2,186 คนต่อวัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยร่น เพื่อที่จะนำมาใช้สำหรับเป็นกรอบสำหรับการสำรวจพบสาเหตุการตั้งครรรณ คือ วัยร่นมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่มีการวางแผน (สร้อย อนุสรธีรกุล และคณะ, 2551) งานวิจัยของ กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี (2555) และงานวิจัยของอนงค์ ชีระพันธ์และคณะ (2544) เพื่อนมื่อพิพฒนต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยร่น และงานศึกษาดุษฎีนิพนธ์ของนิมิต มั่งมีทรัพย์ (2541) วัยร่นมีค่านิยมทางเพศ เช่น การอยู่ก่อนแต่ง ในด้านพฤติกรรมความเป็นแม่ จากการสำรวจสุรียพร กฤษเจริญ และคณะ (2550) พบว่า วัยร่นมีพฤติกรรมความเป็นแม่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่า พวกเขายังมีความรู้และทักษะความเป็นแม่ยังไม่มากพอ ฉะนั้น ความรู้ในการเลี้ยงลูกจึงได้มาจากการถ่ายทอดจากจากพ่อแม่ ญาติที่ใกล้ชิด หรือ พวกเขาอาจจะทิ้งภาระนั้นให้พ่อแม่หรือญาติดูแลแทน เพราะพวกเขามีความกดดัน คือ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และ ความจำเป็นส่วนตัว (สุชาติ รัชชกุล, 2541) นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ Speight (2009) พบว่า วัยร่นที่ตั้งครรรณต้องการการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถแห่งตน เพราะคุณแม่วัยร่นที่มีการรับรู้แห่งตนจะดูแลตนเองและลูกได้ดี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้คุณแม่วัยร่นมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของการตั้งครรรณอย่างแท้จริง เพื่อเป็นการป้องกันตนเองไม่ให้ตั้งครรรณซ้ำในเวลาที่ไม่มีพร้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตรแม่ข่ายรุ่นในระดับมัธยมศึกษา สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างหลักสูตรคุณแม่ข่ายรุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของแม่ข่ายรุ่นในระดับมัธยมศึกษา สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรกรณีทดลองใช้ในสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแห่งหนึ่ง สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรคุณแม่ข่ายรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. การวิจัยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ คือ สำรวจข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร 3 ด้าน ได้แก่ สาเหตุการตั้งครรรค์ในวัยรุ่น พฤติกรรมความเป็นแม่ และการรับรู้ความสามารถแห่งตน กล่าวคือ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย สาเหตุการตั้งครรรค์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ บังคับทางด้านจิตใจ การก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ การใช้สารเสพติด การถูกละเมิดทางเพศ ค่านิยมและโลกทัศน์ของวัยรุ่น และ เพื่อนที่คบ พฤติกรรมความเป็นแม่ ได้แก่ ระหว่างการตั้งครรรค์ การคลอด และการเลี้ยงดูลูก และการรับรู้ความสามารถแห่งตน ได้แก่ ประสบการณ์ที่เคยประสบผลสำเร็จ เรียนรู้ประสบการณ์ความสำเร็จของคนอื่น การได้รับคำพูดที่ฟังพอใจ และความพร้อมของสุขภาพกายและจิตใจ

ประชากร คือ คุณแม่ข่ายรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 900 คน จาก จำนวน 322 แห่ง/อำเภอ ใน 20 จังหวัด ซึ่งได้มาจากการสำรวจข้อมูล จากการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 269 คน จากนั้นเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกจังหวัดตามสัดส่วนของประชากร

2. การวิจัยระยะที่ 2 สร้างหลักสูตรคุณแม่ข่ายรุ่น มีขั้นตอน ได้แก่ 1) ยกร่างหลักสูตรคุณแม่ข่ายรุ่น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย กลุ่มเป้าหมาย สารการเรียนรู้ วิธีการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล 2) การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง 2 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประกอบด้วย คณาจารย์ทางด้านหลักสูตรและการสอน นักวัดและประเมินผล และผู้บริหารและครูการศึกษานอกระบบ และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล จำนวน 4 คน ประกอบด้วยแพทย์ จิตแพทย์ สูตินารีแพทย์ และผู้บริหารการศึกษานอกระบบ ประ และการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง ด้วยแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน และการวัดและประเมินผล และ 3) ปรับปรุงเอกสารหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การวิจัยระยะที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการนำไปทดลองใช้ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ คุณแม่ข่ายรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน มีอายุอยู่ระหว่าง 13-19 ปี

ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Altrichter, Kemmis, McTaggart, and Skerritt (2003) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) จำนวน 5 วงจร แต่ละวงจรใช้วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) (ทิตินา แคมมณี, 2550) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขั้นตอน 3 ขั้น ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียม คือ ความพร้อมทางด้านครู สื่อ และเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ตามที่แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) ขั้นดำเนินการสอน ประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุปบทเรียนที่ได้จากการอภิปรายกลุ่ม และ 3) ขั้นประเมินผล คือ การแจ้งผลการเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบถึงผลการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลและกลุ่ม ซึ่งการแจ้งผลการประเมินผลนั้น จะกระทำเมื่อเรียนจบบทเรียนในครั้งต่อไป เช่น เรียนสาระการเรียนรู้ที่ 1 จบไปแล้ว ในวันต่อไปเรียนสาระการเรียนรู้ที่ 2 หลังเรียนจบบทเรียนสาระการเรียนรู้ที่ 2 จะนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ 1 ให้นักศึกษาได้ทราบ ในการทดลองใช้หลักสูตรนี้จัดกระบวนการเรียนรู้ ระหว่าง วันที่ 5 – 19 กุมภาพันธ์ 2557 จำนวน 40 ชั่วโมง และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรด้วยแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One group pretest-posttest design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ แบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 1) ข้อมูลทั่วไป 2)สาเหตุการตั้งครรภ์ 7 ด้าน 3) พฤติกรรมความเป็นแม่ และ 4) การรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมความเป็นแม่ แบบประเมินการรับรู้ความสามารถแห่งตน แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตร แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้รายบุคคล แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ทั่วไปและแบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งตามระยะของการวิจัย มีดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยระยะที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยใช้โปรแกรม Atlas.ti ช่วยในการจัดกลุ่มของข้อความ และดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

การวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การวิเคราะห์เนื้อหาความถี่ร้อยละ ค่าดัชนีประสิทธิผล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และWilcoxon Matched Pairs Signed- Ranks Test

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลของการศึกษาความจำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร พบว่า สาเหตุการตั้งครรภ์ของคุณแม่วัยรุ่น ได้แก่ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 100) ด้านจิตใจ (ร้อยละ 79.90) ด้านการก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ (ร้อยละ 79.90) ด้านค่านิยมและโลกทัศน์ทางเพศ (ร้อยละ 79.55) และด้านเพื่อนที่คบ (ร้อยละ 69.90) อภิปรายได้ว่า การมีเพศสัมพันธ์ของคุณแม่วัยรุ่นนั้นเป็นผลมาจากการก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 13 – 15 ปี (ร้อยละ 41.9) กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การก้าวเข้าสู่วัยรุ่นของพวกเขาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระ อารมณ์ และจิตใจของคุณแม่วัยรุ่น สิ่งที่พวกเขาเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ ความสนใจในเรื่องเพศตรงข้าม (ร้อยละ 74.21) รองลงมา คือ มองหาคนรัก (ร้อยละ 64.21) ฉะนั้น ในช่วงนี้หากพวกเขาวางตัวไม่ดี เช่น การคบเพื่อน กลุ่มเสี่ยง (ร้อยละ 46.49) และการมีค่านิยมหรือโลกทัศน์ที่สนับสนุนต่อการมีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 45.98) ย่อมเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณแม่วัยรุ่นต้องมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เมื่อมีเพศสัมพันธ์แล้ว พวกเขามีพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 55.39 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณแม่วัยรุ่นมีพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่สม่ำเสมอ สอดคล้องกับกรมอนามัย (คณะกรรมการสาธารณสุข, 2554) ได้ศึกษาสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่า ร้อยละ 73 เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คุมกำเนิด งานวิจัยของนภาพร มัธยากร (2550) พบว่า การปฏิบัติตัวต่อเพศตรงข้ามมีอิทธิพลทางบวกกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี (2555) พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลในด้านการเป็นแบบอย่าง เช่น เพื่อนมีแฟน ก็อยากมีแฟน อย่างเพื่อนมี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนงค์ ชีระพันธ์และคณะ (2544) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น คือ ลักษณะเพื่อนที่คบ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น คือ กิจกรรมของเพื่อนที่คบ และทัศนคติเรื่องเพศ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของนภาพร มัธยากร (2550) ยังพบว่า ค่านิยมทางเพศไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ

2. ผลของการศึกษาความต้องที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร พบว่า คุณแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ ทั้งๆ ที่พวกเขาารู้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 93.50) และวิธีที่พวกเขาเลือกใช้มากที่สุด ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน (ร้อยละ 78.20) จากข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า พวกเขามีพฤติกรรมมีการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้วางแผนเอาไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี (2555) ที่พบว่า วัยรุ่นคบหากันโดยไม่มีการป้องกันและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีเพียงครึ่งหนึ่งที่นั่นที่มีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสร้อย อนุสรณ์ธีรกุลและคณะ (2551) ที่พบว่า การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้วางแผน จะนำไปสู่การตั้งครรภ์และการทำแท้งร้อยละ 93.3 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด สมศรีและคณะ (2554) ที่พบว่า วัยรุ่นขาดความรู้ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และขาดความรู้ในการป้องกัน ทำให้เกิดการกระทำที่ผิดพลาดขึ้นได้ ประกอบกับบุคลิกภาพที่ยังไม่พร้อมทำให้ไม่สามารถยับยั้งซึ่งใจตนเองได้ ซึ่งนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ในที่สุด

3. ผลของการศึกษาจำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร พบว่า พบว่า คุณแม่วัยรุ่นต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นแม่ขณะตั้งครรภ์ (93.10) และการเลี้ยงดูลูก (ร้อยละ 89.00) อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์หลักสูตรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและความพร้อมของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้ เนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการนำไปใช้สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ How to be mom การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก การสอนศีลธรรมแก่ลูก และ

การสื่อสารเรื่องเพศกับลูก อภิปรายผลได้ว่า ในด้าน How to be mom คุณแม่วัยรุ่นควรได้รับการเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสียการเป็นแม่แบบต่างๆ หากไม่รู้หน้าที่และวิธีการแสดงพฤติกรรมความเป็นแม่ที่เหมาะสม จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดีระหว่างแม่กับลูกได้ เพราะคุณแม่วัยรุ่นมักจะทิ้งภาระการเลี้ยงดูให้ปู่ย่าตายาย เพื่อออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงลูก ซึ่งสอดคล้องกับสมคิด สมศรีและคณะ (2554) ที่พบว่า คุณแม่วัยรุ่นในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท ส่วนใหญ่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูลูกในระดับปานกลาง พวกเขาออกไปทำงานในตอนกลางวัน และกลับมาเลี้ยงลูกในตอนเย็น พวกเขาต้องการความรู้ในการเลี้ยงดูลูก ซึ่งการที่คุณแม่วัยรุ่นต้องออกไปทำงานนั้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก จากการผลวิจัยของวาทีนีย์ วิชัยยา (2555) ที่ศึกษาประสบการณ์ของคุณแม่วัยรุ่น จำนวน 7 คน “ตั้งครร์กไม่พึงประสงค์” “เป็นแม่ไม่พร้อม” จากมุมมองของคุณแม่วัยรุ่น พบว่า แม้ว่าการตั้งครร์กของพวกเขาเกิดจากความไม่ตั้งใจ กล่าวคือ การเป็นแม่จึงไม่ใช่เกิดจากการ “เลือก” (choice) อย่างไรก็ตาม พวกเขาบอกว่า ตนเองก็มีสิทธิ “เลือกที่จะเป็นแม่แบบไหน โดยพวกเขาส่วนใหญ่เลือกที่จะเป็นแม่ที่ดีที่สุด เช่น การหาสิ่งที่ดีที่สุดให้แก่ลูกในช่วงตั้งครร์ก และพยายามหาเงินเพื่อนสร้างอนาคตทางการศึกษาแก่ลูก

4. ผลการสำรวจการรับรู้ความสามารถแห่งตนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคุณแม่วัยรุ่น พบว่า คุณแม่วัยรุ่นมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณแม่วัยรุ่นไม่ได้รับกำลังใจจากคนรอบข้าง เพราะสังคมมองว่าผู้ที่ตั้งครร์กในวัยเรียน คือ ผู้ที่ไม่รักดี การยุติการเรียน คือ การยุติอนาคตด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Speight (2009) พบว่า วัยรุ่นที่ตั้งครร์กต้องการการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถแห่งตน

5. ผลสร้างหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่น พบว่า หลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นควรประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย สารการเรียนรู้ วิธีการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เพราะว่าเพื่อความสะดวกในการนำหลักสูตรไปปรับใช้ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่างๆ (2) หลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นเป็นหลักสูตรควรมุ่งพัฒนาคุณแม่วัยรุ่นให้มีทัศนคติที่ดีในความเป็นแม่ มีทัศนคติในการรับรู้ความสามารถแห่งตน และเข้าใจปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการตั้งครร์ก คือ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และรู้ทันและหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะให้เกิดการปลั้งสติในการมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้เพราะว่า คุณแม่วัยรุ่นชอบเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการเรียนรู้มากกว่าการที่จะมุ่งสอนทฤษฎีความรู้ (3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ นำสื่อวีดิโอมาใช้สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกคิด การสะท้อนความคิด จากการดูวีดิโอ และเน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม (4) การประเมินผลเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative assessment) และ (6) หลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพบกลุ่ม และใช้สำหรับการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. จากผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคุณแม่วัยรุ่นโดยรวมไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า (1) การตั้งเกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตรสูงเกินไป ควรที่จะกำหนดผ่านหลักสูตรไม่เกินร้อยละ 60 เพราะว่าคุณแม่วัยรุ่นกลุ่มนี้ คือ นักเรียนที่ล้มเหลวทางการศึกษาจากสถานศึกษาในระบบมาก่อน ซึ่งจากการตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (ปรนัย) สารการเรียนรู้ที่ 1 ร้อยรอบปัจจัยการตั้งครร์ก คุณแม่วัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 51.89 และในสารการเรียนรู้ที่ 2 พฤติกรรมความเป็นแม่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 45.71 สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรรัตน์ ขำสาม (2554) ที่ศึกษารายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษา การศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอลองขลุ จังหวัดกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้กศึกษาระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ทุกรายวิชา และเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ สถานศึกษาได้ดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ 51.63 ส่วนรายวิชาอื่น ๆ ที่ลงทะเบียนผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าร้อยละ 50

7. จากผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ในภาพรวมคุณแม่วัยรุ่นหลังเรียนปฏิบัติตามพฤติกรรมความ เป็นแม่ คิดเป็นร้อยละ 65.65 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณแม่วัยรุ่น กลุ่มนี้ไม่ได้เป็นคุณแม่ที่ตั้งใจ แต่เป็นคุณแม่ในวัยที่ไม่พร้อม ฉะนั้น การที่จะพัฒนาพฤติกรรมความเป็นแม่ให้ถึงใน ระดับที่สูงขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาทั้งการให้ความรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และการฝึกทักษะ ซึ่งจะต้อง ดำเนินการไปพร้อมๆ กัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก คิดเป็นร้อยละ 70.24 การสื่อสารเรื่องเพศกับลูก คิดเป็นร้อยละ 66.23 และการสอนศีลธรรมแก่ลูก คิดเป็นร้อยละ 62.41 ตามลำดับ กล่าวคือ ในด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับลูกนั้น คุณแม่วัยรุ่นทั้ง 7 อยู่ในครอบครัวที่เข้าใจกัน และ สื่อสารที่ดีต่อกัน แต่ด้านที่ควรพัฒนา คือ คุณแม่วัยรุ่นมักจะใช้คำพูดที่ออกคำสั่ง และพูดจาที่รุนแรงกับลูก ซึ่งเป็น คำพูดเชิงลบ Gnot (2551) กล่าวว่า คำพูดในเชิงลบ เปรียบเหมือนกับลูกศรอาบยาพิษ เป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาใช้กับเด็ก ด้านการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก หลังจากเรียนหลักสูตรนี้แล้ว คุณแม่วัยรุ่นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางด้านการ เปิดรับที่จะเป็นที่ปรึกษาแก่ลูกเรื่องเพศ การเรียกวัยวะเพศได้ถูกต้องกับวัย และการศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา เรื่องเพศ ส่วนพฤติกรรมที่ควรส่งเสริมให้สูงขึ้น คือ มองเรื่องเพศเป็นเรื่องตลก และอธิบายที่ยาวยืดเมื่อลูกถาม เพราะการที่แม่แสดงพฤติกรรมที่ตลกเมื่อลูกถาม หรือ อธิบายที่ยาวยืด จะสร้างความอึดอัดให้แก่ลูก ซึ่งครั้งต่อไป ลูกก็จะไม่มาปรึกษาแม่อีก อย่างไรก็ตาม คุณแม่วัยรุ่นไม่ได้ห้ามปรามลูกเมื่อลูกสนใจเรื่องเพศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของจารุณี กำลั้งแกง (2552) ที่พบว่า คุณแม่ที่มีลูกในระดับประถมศึกษาห้ามปรามเด็กทันที เมื่อเห็นว่า เด็กกำลังแอบดูหนังสือโป๊ หรือดูสื่อเปลือยต่างๆ และงานวิจัยของสุรีย์พร กฤษเจริญ และคณะ (2550) พบว่า โดย ภาพรวมแล้วพ่อแม่สอนลูกเรื่องเพศในระดับปานกลาง

8. จากผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า คุณแม่วัยรุ่นมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูงขึ้นในระดับมาก ถึงมากที่สุด ซึ่งบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้อ มีความต่อเนื่องเป็นระบบ ได้แก่ คุณแม่วัยรุ่นได้รับการทำกิจกรรมตั้งเป้าหมาย จากนั้นได้เรียนรู้แนวทางที่จะ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ระหว่างนี้ ครูให้กำลังใจทุกคนสามารถจะประสบผลสำเร็จได้ และได้นำเสนอ สูตรของความสำเร็จให้คุณแม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองใหม่ นอกจากนี้ การได้คู่มือการต่อสู้ชีวิตของ คนพิการที่ไม่ย่อท้อในการดำเนินชีวิต การให้อ่อนอดิตความสำเร็จของตนเอง และการได้คู่มือการต่อสู้ชีวิตของคนที่ ประสบผลสำเร็จในชีวิตที่ผ่านการต่อสู้อย่างมีเป้าหมาย สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างแรงบันดาลใจในตนเองที่จะดำเนิน ชีวิตให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ การได้รับการฝึกสมาธิทำให้คุณแม่วัยรุ่นมีจิตใจที่เข้มแข็งที่จะฟันฝ่า อุปสรรคน้อยใหญ่ได้

9. จากผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า แม่ข่ายรุ่นมีความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณแม่ข่ายรุ่นได้รับความอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มมีครูที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การรับ-ส่ง การมีเอกสารประกอบการเรียนรู้ และกำลังใจจากครูผู้จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับ McLeod (2013) ที่กล่าวถึงทฤษฎี Maslow's Hierarchy of Needs ไว้ว่า มนุษย์ต้องการความปลอดภัย และการได้รับการยอมรับ โดยในการใช้หลักสูตรนี้ ผู้วิจัยยึดหลักการนี้ ฉะนั้น ความพึงพอใจต่อหลักสูตรจึงมีระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หลักสูตรคุณแม่ข่ายรุ่นที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้น จึงควรได้รับการสนับสนุนในการนำไปใช้สถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ

1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถนำเอกสารหลักสูตรไปพัฒนาเป็นหลักสูตรรายวิชาตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

1.3 เพื่อการแก้ปัญหาการป้องกันการตั้งครุรกก่อนวัยอันควร สถานศึกษาในระบบและนอกระบบ สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้ตั้งแต่ระดับ ม. 1 – ม. 6 และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละระดับ จำนวน 100 ชั่วโมง ในแต่ละปีการศึกษา หรือ 50 ชั่วโมงในแต่ละภาคการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตร เน้นกระบวนการกลุ่ม และการทำแบบฝึกหัดทั้งในชั้นเรียนและนอกห้องเรียนตามที่ครูกำหนด ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรเน้นพุทธิพิสัยขั้นการนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์

2.2 นำสื่อการเรียนรู้มาใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพราะนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ชอบฟังบรรยาย แต่การบรรยายนั้นเป็นสิ่งจำเป็น

2.3 เนื้อหาของหลักสูตรและกิจกรรมมีเป็นจำนวนมาก ฉะนั้น ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ควรที่จะมีเป้าหมายอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ยากให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นคืออะไร จากนั้นจึงเลือกเนื้อหา และกิจกรรมที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่คาดหวัง

2.4 เกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตรในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรปรับลดลงมาให้ตรงกับเกณฑ์ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คือ ร้อยละ 60 – 64 คือ มีความรู้ระดับพอใช้

2.5 การพัฒนาพฤติกรรมความเป็นแม่ควรที่จะขยายเวลาให้ขึ้น หากจะพัฒนาเป็นหลักสูตรวิชาเลือก ควรกำหนดระยะเวลาการในพบกลุ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง หรือ 1 หน่วยกิต หากจะจัดเป็น

กิจกรรมพัฒนาชีวิต ควรกำหนดระยะเวลา 50 ชั่วโมงของภาคการศึกษานั้น ๆ เพราะระยะเวลาในการพบปะกลุ่ม และทำกิจกรรมร่วมกันจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมความเป็นแม่ได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในด้านการรู้รอบปัจจัยการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ควรศึกษาวิจัยด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รู้รอบปัจจัยการตั้งครรภ์เข้าด้วยกัน และสร้างหลักสูตรฝึกอบรมนักเรียนและนักศึกษา เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยเรียน

3.2 ในด้านพฤติกรรมความเป็นแม่ ควรขยายการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรคุณแม่วัยรุ่นในตัวแปรต่อไปนี้

1) การเตรียมตัวเป็นแม่เมื่อรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ การปฏิบัติตัวหลังคลอดและการเลี้ยงลูกหลังคลอด เพื่อส่งเสริมอนามัยของแม่และลูก

2) การสื่อสารเรื่องเพศกับลูก เพราะผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นต้องการความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครองมากที่สุด แต่ผู้ปกครองไม่รู้วิธีการที่จะสื่อสารเรื่องเพศกับลูก

3) จากงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า คุณแม่วัยรุ่นมีคะแนนการสอนคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูกน้อย ฉะนั้น ควรสร้างหลักสูตรอบรมคุณแม่วัยรุ่นให้รู้จักวิธีการสอนคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามแก่ลูก

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงที่ฝากครรภ์ใน**

ศูนย์บริการสาธารณสุข 34. คันเมื่อ 1 มกราคม 2557, จาก

http://203.155.220.217/healthsire/web_healrh/download/rsc_news/551024_3.pdf.

คณะกรรมการการสาธารณสุข, วุฒิสภา. (2554). **รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. สำนักกรรมการ 3 สำนักงานวุฒิสภา.**

จารุณี กำลิ่งแก่ง. (2550). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในครอบครัวที่มีเด็กวัยเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4-6 เขตเทศบาล. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การพยาบาล ชุมชน. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

เดลินิวส์, 8 สิงหาคม 2553. คันเมื่อ คันเมื่อ 14 สิงหาคม 2557. จาก <http://www.oknation.net/blog/nn1234/2010/07/28/entry-1>

“ดู.. “มาเลย”แก้ปัญหานักเรียนท้องระหว่างเรียน แก้ปัญหาแบบสังคมมุสลิม น่าจะเป็นตัวอย่างให้แก่ “คนไทย”ได้”, 28 กรกฎาคม 2553. โพสต์ทูเดย์. คันเมื่อ 26 สิงหาคม 2553 จาก, <http://www.oknation.net/blog/nn1234/2010/07/28/entry-1>

นภาพร มัชฌิมานุกร. (2550). **พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารคณะพลศึกษา ปีที่ 10 เล่มที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2550 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

- นิมิต มั่งมีทรัพย์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต
สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาทีนีย์ วิชัยยา. (2550). แม่วัยรุ่น : ประสบการณ์ชีวิต และเพศภาวะ. การประชุมเครือข่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา
แห่งชาติครั้งที่ 1, 18 ธันวาคม 2555, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด สมศรี, บรรณรัตน์ เก่งกลกิจ, บรรเจิด พวงสุวรรณ, ยุพิน ผดุงฤกษ์, และศิริเพ็ญ ทองเหลา. (2554).
การตั้งครุฑและพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความ
ต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท.
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุรีพร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์, จูติพร อิงคदारวงศ์, และจรัญ ศรีทวีวัฒน์. (2550). การสอนเรื่องเพศ
ของพ่อแม่และความต้องการการเรียนรู้เรื่องเพศของลูก. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรีรัตน์ ชำสาม. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. ปรัญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา. กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และคณะ. (2551). ปัจจัยทำนายการใช้บริการอนามัยการเจริญพันธ์ของวัยรุ่นที่ไม่ได้
วางแผนตั้งครุฑ. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 31 ฉบับที่ 2
- อนงค์ ชีระพันธ์, ปันทดา เผือกพันธ์ และสำเร็จ จันทรสุวรรณ. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของ
วัยรุ่น. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
- Altrichter, Kemmis, McTaggart, and Skerritt. (2003). The Concept of Action Research. The
Learning Organization. Volume 9 Number 3 – 2002. pp. 125 – 131. From DOI:
10.1108/09696470210428840.
- Ginott, Haim. (2008). Between parent and Child. ใน ภาณี ฐิริสิทธิ, (แปล), สมชัย เบญจมิตร
(บรรณาธิการ). นนทบุรี: ปี มีเดีย.
- Krecie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. Vol. 30, Pages 607-610.
- McLeod, Saul. Maslow's Hierarchy of Needs. Retrieved 23 December, 2013, from
<http://www.simplypsychology.org/maslow.html>. 2013.
- Speight, Natosha, Peterson. (2009). The Relationship Between Self-Efficacy, Resilience and
Academic Achievement Among African-American Urban Adolescent Students.
Doctor of Philosophy in Human Development and Psycho educational Studies, Howard
University. Form Proquest. UMI number: 3380333.